

ΟΜΙΛΙΑ ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

ΣΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΣΚ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ-ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Παρακαλώ τον κ.Κώστα Σημίτη να πάρει το λόγο.

Κ.ΣΗΜΙΤΗΣ: Κυρίες και κύριοι, το θέμα παρουσιάζει μια δυσκολία. Για να καταλάβουμε ποια ήταν τα κρίσιμα σημεία της συνθήκης στο Μάαστριχτ και ποια είναι τα κρίσιμα σημεία τα οποία θα έχουμε μπροστά μας τα επόμενα χρόνια, θα πρέπει να ξεκινήσουμε κάπως από τα γενικά.

Το πρώτο ερώτημα το οποίο θα πρέπει να μας απασχολήσει, είναι επειδή το Μάαστριχτ έχει και μια οικονομική και μια πολιτική πλευρά, αν αυτή η Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία επιδιώκεται είναι κάτι το οποίο θέλει η χώρα, πρέπει να προωθήσει η χώρα. Και μήπως υπάρχει ένας άλλος δρόμος ο οποίος είναι προτιμότερος.

Και η απάντηση στο πρώτο αυτό ερώτημα είναι ότι αναμφισβήτητα πρέπει εμείς να επιδιώξουμε την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Γιατί; Όλοι έχουμε υπόψη μας την κατάρρευση του διπολισμού, την ανυπαρξία μιας συγκροτημένης ολότητας στον ανατολικό χώρο της Ευρώπης και τη δημιουργία νέων ζωνών επιρροής από τις μεγάλες ευρωπαϊκές δυνάμεις.

Η δημιουργία των ζωνών αυτών επιρροής βρίσκεται ακόμα στα σπάργανά της. Μπορεί όμως να πάρει μια μεγάλη δυναμική και έτσι μετά από μια δεκαετία να βρεθούμε σε μια ανάλογη κατάσταση μ' αυτή που υπήρχε στην αρχή του αιώνα μας. Δηλαδή δυο ή τρεις ευρωπαϊκές δυνάμεις, με τους δορυφόρους της τη μια να ανταγωνίζεται την άλλη.

Μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η δικιά μας χώρα μικρή στο άκρο της Ευρώπης δεν έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τις εξελίξεις. Πρέπει να αποφύγουμε τη δημιουργία ζωνών επιρροής. Πρέπει να αποφύγουμε το σχήμα του διμερισμού, το να αποκτήσουνε κράτη στην Ευρώπη μια ιδιαίτερη ισχύ και να καθοδηγούν ορισμένα άλλα.

Η ιδέα της ευρωπαϊκής ενοποίησης αντίθετα, θα ενδυναμώσει

το ευρωπαϊκό σύνολο στον διεθνή ανταγωνισμό, θα μειώσει το άνοιγμα της ψαλίδας ανάμεσα στο βορρά και στο νότο. Θα μπορέσει να εντάξει τις Ανατολικές χώρες στην ενιαία Ευρώπη. Θα μπορέσει να συμβάλει ώστε η Ευρώπη να αποκτά βαθμιαία μια αυτοτέλεια αμυντική και να γίνει αποφασιστικός παράγοντας στη διεθνή τάξη. Η απάντηση λοιπόν στο ερώτημα είναι σαφής. Εμάς μας συμφέρει η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Το δε δεύτερο ερώτημα το οποίο τίθεται, είναι ποια εξέλιξη της Κοινότητας επιδιώκουμε. Δυο δρόμοι διαγράφονται. Ο ένας τείνει σε μια πολιτική ένωση η οποία βασίζεται σε διακυβερνητική συνεργασία και διακυβερνητικά όργανα.

Σ' αυτόν τον τύπο της ένωσης τα αυτόνομα κοινοτικά όργανα, παίζουν έναν υποβαθμισμένο ρόλο. Δηλαδή είναι οι κυβερνήσεις εκείνες οι οποίες η μία σε επαφή με την άλλη, προσπαθούν να λύσουν τα προβλήματα. Και δεν υπάρχει ένα αυτόνομο κέντρο.

Ο άλλος δρόμος είναι η συνομοσπονδοποίηση. Εκεί υπάρχουν αυτόνομα κοινοτικά όργανα, με αποφασιστικές αρμοδιότητες. Η πρώτη λύση η διακυβερνητική συνεργασία ευνοεί τις διμερείς συνεννοήσεις των μεγάλων χωρών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Οι μικρές χώρες αντίθετα έχουν κάθε συμφέρον να υπάρχουνε κοινοτικά κεντρικά όργανα, γιατί εκεί είναι θεσμικά κατοχυρωμένη η συμμετοχή τους, γιατί εκεί μέσα από τη θεσμικά κατοχυρωμένη συμμετοχή, μπορούν να εκφράζουν απόψεις και να συμμετέχουν και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Εμείς λοιπόν πρέπει να υπερασπιζόμαστε μια γραμμή που οδηγεί όχι μονάχα στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, στην ενωμένη Ευρώπη, αλλά και μια γραμμή η οποία οδηγεί σε μια ευρωπαϊκή συνομοσπονδία.

Το πρώτο μεγάλο ερώτημα το οποίο είχε τεθεί πριν από το Μάαστριχτ ήταν, εάν θα υπάρξουν βήματα προς την ευρωπαϊκή συνομοσπονδία. Εάν θα μπορέσει η Κοινότητα να προωθήσει τα σημερινά

όργανα της σ' αυτή την κατεύθυνση, ή θα σταθεί σε ένα σχήμα διακυβερνητικής συνεργασίας και διακυβερνητικών οργάνων.

Η απάντηση την οποία έδωσε στο Μάαστριχτ είναι μια απάντηση ουδέτερη. Δεν είμαστε ακόμα έτοιμοι να αποφασίσουμε σε ποια κατεύθυνση θα πορευθούμε. Είναι στόχος να έχουμε σε ορισμένους τομείς διακυβερνητικά όργανα. Αλλά για παράδειγμα, σ' αυτά τα θέματα που θα καθορίσουν μια ενιαία πορεία, όπως το θέμα της εξωτερικής πολιτικής, τα όργανα θα λειτουργούν ακόμα με ένα τέτοιο τρόπο, ώστε οι κυβερνητικές συνεργασίες να παίζουν αποφασιστικό ρόλο. Υπάρχει μια τάση για τη συνομοσπονδία, αλλά ακόμα κυριαρχεί η άποψη της διακυβερνητικής συνεργασίας.

Το τρίτο ερώτημα. Πώς πρέπει να δουλεύει αυτή η συνομοσπονδία. Η συνομοσπονδία βέβαια πρέπει να έχει κεντρικά όργανα τα οποία να ελέγχονται δημοκρατικά. Γιατί συμβαίνει το εξής.

Αμα παίρνουμε εξουσίες από τα διάφορα κράτη-μέλη και μεταφέρουμε αυτές τις εξουσίες των κρατών-μελών σε ένα κεντρικό επίπεδο, και δεν υπάρχουν ταυτόχρονα οι δημοκρατικοί έλεγχοι στο κεντρικό αυτό επίπεδο, το κεντρικό επίπεδο λειτουργεί μεν, αλλά λειτουργεί χωρίς ελέγχους, χωρίς σύνδεση με τα κράτη-μέλη, τους λαούς της Ευρώπης, λειτουργεί χωρίς δημοκρατική νομιμοποίηση. Αυτό είναι το φαινόμενο του δημοκρατικού ελλείμματος ή καλύτερα διατυπωμένο, του ελλείμματος δημοκρατίας.

Κι όποιος έχει ζήσει στην Κοινότητα, θα έχει διαπιστώσει στην καθημερινή της λειτουργία ότι υπάρχει πράγματι ένα μεγάλο έλλειμμα δημοκρατίας. Ο γραφειοκρατικός μηχανισμός για παράδειγμα της Επιτροπής έχει μια μεγάλη αυτονομία. Αυτός καθορίζει τα προς συζήτηση θέματα στην πλειονότητα των περιπτώσεων, ή τη μορφή με την οποία θα πάνε τα θέματα προς συζήτηση.

Αυτός καθορίζει τις λύσεις ή τις επιλογές που θα γίνουν και λίγο ως πολύ καθορίζει και την πολιτική. Ο γραφειοκρατικός αυτός

μηχανισμός όμως είναι ουσιαστικά μη ελεγχόμενος από τους ευρωπαϊκούς λαούς. Είναι υπάλληλοι διορισμένοι με τη άμεση ή έμμεση συγκατάθεση των κυβερνήσεων και σε μεγάλο βαθμό εξαρτώμενοι από αυτές. Αρα επηρεάζονται και από τις υποδείξεις τους.

Υπάρχουν επίσης υπάλληλοι οι οποίοι συνδέονται με συμφέροντα, υπάλληλοι οι οποίοι θέλουν να προωθήσουν ορισμένες λύσεις. Υπάλληλοι, επαναλαμβάνω, οι οποίοι δεν έχουν να δώσουν λόγο. Αυτό ισχύει ως προς την Επιτροπή.

Αλλά και ως προς το Συμβούλιο Υπουργών παρατηρούμε επίσης το ίδιο έλλειμμα. Η κάθε χώρα φέρνει τα δικά της τα προβλήματα. Και αυτά τα προβλήματα μπορούν να συζητιούνται για μήνες ολόκληρους. Καίτοι δεν έχουν σημασία μεγάλη για όλη την Ευρώπη, επειδή έχουνε για μια συγκεκριμένη χώρα.

Πρέπει λοιπόν να προχωρήσουμε κι αυτό είναι το δεύτερο συμπέρασμα σε μια νέα αρχιτεκτονική των οργάνων της Κοινότητας. Τι έκανε το Μάαστριχτ σε σχέση με αυτή τη νέα αρχιτεκτονική των οργάνων της Κοινότητας; Το Μάαστριχτ και σ' αυτό δεν προχώρησε αποφασιστικά.

Έδωσε σε ορισμένα θέματα περισσότερες εξουσίες στο Ευρωκοινοβούλιο. Να έχει το Ευρωκοινοβούλιο την δυνατότητα να γνωμοδοτεί. Αλλά δεν έδωσε στο Ευρωκοινοβούλιο τις εξουσίες τις οποίες θα είχε ένα Κοινοβούλιο σε μια χώρα. Αυτό να νομοθετεί, αυτό να εκλέγει την κυβέρνησή του, αυτό να ανακαλεί την κυβέρνησή του.

Μέσα σ' αυτή τη διαδικασία της ανάπλασης της Κοινότητας, ένα επόμενο θέμα πολύ σημαντικό είναι ποιες αρμοδιότητες θα έχει η Κοινότητα. Φτάνει η αρμοδιότητα την οποία έχει σήμερα; Και εκεί υπάρχουν δυο βασικές απόψεις. Η μία άποψη θέλει την Κοινότητα να είναι μια αγορά, μια τελωνειακή ένωση όπου η αγορά αυτορυθμίζεται και λύνει τα προβλήματά της. Και κατόπιν τούτου δεν χρειάζεται παρέμβαση της Επιτροπής, δεν χρειάζεται παρέμβαση κεντρική για να λυθούν τα προβλήματα.

Η άλλη η άποψη είναι ότι επειδή η αγορά δυσλειτουργεί πολλές φορές, χρειάζεται να υπάρχει παρέμβαση της κεντρικής κοινοτικής εξουσίας, χρειάζεται να επεκταθούν οι αρμοδιότητες τις οποίες έχει η Επιτροπή ή η κεντρική κοινοτική εξουσία.

Στη χώρα μας συμφέρει η επέκταση κοινοτικών αρμοδιοτήτων, στο βαθμό που εξασφαλίζει τη συνοχή, τη σύγκληση, την αλληλεγγύη, την ανάπτυξη της Κοινότητας. Γιατί δεν μπορεί να υπάρχει ισόρροπη ανάπτυξη της Κοινότητας, εάν δεν υπάρχει κατανομή πόρων, εάν δεν υπάρχουν αναπτυξιακές πολιτικές, εάν δεν υπάρχει περιφερειακή πολιτική.

Όπως δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν οι ανισορροπίες στην αγορά, εάν δεν υπάρξει μια συνειδητή κοινωνική πολιτική από πλευράς της Κοινότητας. Εάν δεν υπάρξει περιβαλλοντική πολιτική, συγκοινωνιακή πολιτική για να βοηθηθεί η περιφερειακή ανάπτυξη.

Η απάντηση η δικιά μας είναι ναι στην επέκταση των κοινωνικών αρμοδιοτήτων. Και χρειάζεται σε όλους τους τομείς και σ' εκείνο το βαθμό, ώστε να παρεμποδιστούν οι δυσλειτουργίες της αγοράς και να βοηθηθεί η συνοχή ή σύγκληση και αλληλεγγύη στα πλαίσια της Κοινότητας.

Ποια απάντηση έδωσε στο Μάαστριχτ; Το Μάαστριχτ εκεί υπήρξε επίσης προσεκτικό. Επέκτεινε τις αρμοδιότητες της Κοινότητας σε ορισμένα θέματα, π.χ. δικαιοσύνης, στα θέματα τα οποία αφορούν τους κατοίκους των τρίτων χωρών που έρχονται στην Κοινότητα.

Αποφάσισαν ακόμη οι 11 χώρες να προχωρήσουν στο θέμα της κοινωνικής πολιτικής χωρίς τη Μεγάλη Βρετανία. Όμως στην ουσία σημαίνει ότι μπαίνει ένα μεγάλο ερωτηματικό στην υλοποίηση της κοινωνικής χάρτας και της κοινωνικής πολιτικής, γιατί οι 11 χώρες χωρίς τη 12η δύσκολα μπορούν να προχωρήσουν.

Πήρε αποφάσεις για το περιβάλλον, για την παιδεία, διέγραψε δηλαδή ένα πλαίσιο νέων κοινοτικών αρμοδιοτήτων, το οποίο όμως παρ' όλα αυτά είναι αρκετά ασαφές. Δεν έδωσε την ώθηση εκείνη για μια άλλη αντίληψη ότι εδώ θα πρέπει να υπάρξει μια κεντρική εξουσία η οποία, όπως είπα, θα προωθεί τη σύγκλιση και την κοινοτική αλληλεγγύη.

Δυο θέματα συζητήθηκαν στο Μάαστριχτ σε σχέση με τις αρμοδιότητες τα οποία έχουν ιδιαίτερη σημασία. Το πρώτο είναι το θέμα της αμυντικής πολιτικής. Και όπως θυμόσαστε όλοι αποφασίστηκε η αμυντική πολιτική της Κοινότητας να πραγματοποιηθεί μέσα από την Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση, έναν οργανισμό ο οποίος είχε δημιουργηθεί από χώρες της Κοινότητας, δεν ταυτιζότανε με την Κοινότητα και είναι και διαφορετικός από το NATO.

Αλλά και εκεί το Μάαστριχτ είπε ότι η Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση θα είναι ο ευρωπαϊκός πυλώνας του NATO. Δηλαδή, δεν αποδέσμευσε ή δεν αποσύνδεσε την Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση από το NATO.

Το δεύτερο αφορά την εξωτερική πολιτική. Αποφασίστηκε να υπάρξει μια κοινή εξωτερική πολιτική η οποία όμως αποφασίζεται με μια πολύπλοκη διαδικασία, με αλεπάλληλες αποφάσεις των διαφόρων αρμοδίων οργάνων της Κοινότητας.

Μετά απ' όλα αυτά, θα αναρωτηθείτε τι σχέση έχουν αυτά με το θέμα μας; Πιστεύω όμως ότι το θέμα όσο περιορισμένο κι εάν είναι, δεν μπορούμε να το καταλάβουμε σωστά, εάν δεν το θέσουμε σε ένα πολύ ευρύτερο πλαίσιο.

Και το πλαίσιο αυτό είναι το πλαίσιο της πορείας σε μια ενωμένη Ευρώπη. Του χαρακτήρα που θα έχει αυτή η ενωμένη Ευρώπη, τις επιδιώξεις που πρέπει να έχουμε σε σχέση με την ενωμένη Ευρώπη.

Μονάχα εάν δούμε τα θέματα που θα θίξω δηλαδή της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, της βιομηχανικής πολιτικής, ή

του ρόλου που θα έχουν οι μηχανικοί, οι εργαζόμενοι μέσα στην Ευρώπη, σαν υποθέματα ενός ευρύτερου θέματος, θα καταλάβουμε και τη σωστή τοποθέτησή τους μέσα στο πλαίσιο. Γιατί όλα αυτά τα υποθέματα, δεν θα έχουνε εξέλιξη, εάν δεν προχωρήσουν τα ευρύτερα τα οποία προσπάθησα να σας περιγράψω.

Και κλείνω αυτό το πρώτο κεφάλαιο τονίζοντας ότι την Ελλάδα την συμφέρει η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Αυτή η Ευρώπη πρέπει να είναι μια συνομοσπονδία και όχι μια διακυβερνητική συνεργασία.

Πρέπει να έχει μια νέα αρχιτεκτονική οργάνων που να εξασφαλίζουνε δημοκρατία, τα κεντρικά όργανα πρέπει να έχουνε αρμοδιότητες, οι οποίες βοηθάνε να ξεπεραστεί η αυτόματη λειτουργία της αγοράς. Για να υπάρξει κοινωνική σύγκληση απαιτείται πραγματική οικονομική σύγκληση.

Σε όλα αυτά το Μάαστριχτ ενίσταται να πάρει σοβαρές αποφάσεις. Ένα θέμα που πήρε το Μάαστριχτ καθαρές αποφάσεις ήταν η οικονομική και νομισματική ένωση. Με δυο λόγια είναι η οικονομική και νομισματική ένωση. Η οικονομική και νομισματική ένωση αποσκοπεί στην καθιέρωση ενός ενιαίου νομίσματος στην Ευρώπη. Και ένα ενιαίο νόμισμα προϋποθέτει μια ενιαία οικονομική πολιτική.

Δεν μπορεί να υπάρξει ενιαίο νόμισμα χωρίς ενιαία οικονομική πολιτική. Και θα προσθέσω εδώ αμέσως, δεν μπορεί να υπάρξει ενιαίο νόμισμα χωρίς να υπάρξει και ενιαία εξωτερική πολιτική. Γιατί όπως και οι Ηνωμένες Πολιτείες στηρίζουν το δολάριο τους, όπως η Γερμανία στηρίζει το μάρκο ^{με} και την εξωτερική της πολιτική, έτσι και μελλοντικά η Ευρώπη εάν έχει ενιαίο νόμισμα, θα πρέπει με την εξωτερική της πολιτική να το στηρίζει.

Θέλω απλώς να θυμίσω ότι στο παρελθόν στην Ευρώπη υπήρξαν κι άλλες νομισματικές ενώσεις. Υπήρξε γύρω στα 1860 μια νομισματική ένωση στην οποία συμμετείχε η Ελλάδα, η Ιταλία, η Γαλλία και η Ελβετία. Αυτή η νομισματική ένωση κατέρρευσε, διότι ακριβώς δεν

υπήρχε η ενιαία εξωτερική πολιτική, δεν υπήρχαν ούτε καν οι ενιαίοι θεσμοί εφαρμογής οικονομικής και εξωτερικής πολιτικής.

Θα υπάρξει ενιαίο νόμισμα και σαν συνέπεια αυτού και σε πολλούς τομείς η αναγκαιότητα ενιαίας πολιτικής, όπως η φορολογική, ενιαίες κατευθύνσεις για την νομισματική πολιτική και ού το κάθε εξής.

Η οικονομική και νομισματική ένωση θα προχωρήσει σε τρεις φάσεις. Βρισκόμαστε αυτή τη στιγμή στην πρώτη φάση. Στη δεύτερη φάση θα δημιουργηθεί ένα σχήμα με το οποίο θα πορευθούμε μέχρι το '99. Ανάλογα με το πόσο προετοιμασμένες είναι οι χώρες της Κοινότητας.

Και για να έρθει κι αυτή η φάση, θα πρέπει όσες χώρες συμμετάσχουν να πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις. Πρώτη προϋπόθεση είναι στο δημόσιο έλλειμμα. Το δημοσιονομικό έλλειμμα θα πρέπει να είναι γύρω στο 3% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Σήμερα στη χώρα μας κατά εκτιμήσεις είναι γύρω στο 19%, άλλοι λένε 18%, άλλοι λένε 16%. Είναι πάντως πολύ ψηλότερο από το στόχο.

Ο πληθωρισμός της χώρας για να μπορεί να συμμετέχει στην ΟΝΕ, δεν πρέπει να είναι ψηλότερος από 1,5 μονάδα εκκίνων των τριών χωρών με το χαμηλότερο πληθωρισμό. Δηλαδή θα έπρεπε να είναι γύρω στο 5%. Ως γνωστόν είναι γύρω στο 18% τώρα.

Τα ονομαστικά επιτόκια δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν κατά 2% τα τρία χαμηλότερα επιτόκια της χώρας της Κοινότητας. Το δημόσιο χρέος δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 60% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Στην Ελλάδα φθάνει το 115%. Και για δυο χρόνια πριν από την ένταξη στην ΟΝΕ δεν πρέπει να έχει υποτιμηθεί το νόμισμα πλέον του 2,5% έναντι των άλλων νομισμάτων.

Οι στόχοι αυτοί είναι πάρα πολύ υψηλοί. Και έχουν δημοσιευθεί οι μελέτες και παρουσιάζουν τους στόχους αυτούς σαν στόχους οι οποίοι είναι και δεν είναι πραγματοποιήσιμοι.

Σίγουρα ένας στόχος, ο στόχος να μειωθεί το δημόσιο χρέος από 115% στο 60% του ΑΕΠ δεν είναι πραγματοποιήσιμος. Οι άλλοι στόχοι μπορεί να πραγματοποιηθούν.

Και βέβαια η Ελλάδα μπορεί να έχει μια θετική στάση. Και εάν ακόμη δεν πραγματοποιήσει τον στόχο αυτό, να παρουσιάσει μια εικόνα που να της επιτρέπει να ενταχθεί μέσα στην ΟΝΕ.

Ενα πρώτο ερώτημα είναι. Πρέπει εμείς να συμμετάσχουμε; Γιατί για να πετύχουμε όλους αυτούς τους στόχους σημαίνει ότι θα πρέπει να κάνουμε μια πολύ μεγάλη προσπάθεια. Αξίζει τον κόπο να κάνουμε αυτή την προσπάθεια; Ή μπορούμε να πούμε μένουμε απέξω για να διατηρήσουμε τις ιδιομορφίες μας, να έχουμε τους δικούς μας ρυθμούς ανάπτυξης για να μην ταλαιπωρηθούμε;

Η απάντηση χωρίς καμία αμφιβολία είναι ότι δεν έχουμε περιθώρια να μείνουμε απέξω. Πρέπει τους δύσκολους αυτούς στόχους να τους πραγματοποιήσουμε. Εάν μείνουμε απέξω ~~πια~~ θα υπάρξει ένας κεντρικός ευρωπαϊκός πυρήνας, ο οποίος θα προχωρήσει ταχύτατα. Και θα υπάρξουν γύρω από τον πυρήνα αυτόν μια σειρά από δορυφορικές χώρες.

Οι δορυφορικές αυτές χώρες, όχι μονάχα δεν θα συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων, αλλά και πολιτικά δεν θα έχουν πια την ίδια ισχύ με εκείνες τις χώρες του πυρήνα. Ασχέτα από το μέγεθός τους ή την οικονομική και κοινωνική τους δύναμη.

Σήμερα η Ελλάδα που συμμετέχει στην Κοινότητα έχει κάποιες δυνατότητες. Εάν δεν ήταν στην Κοινότητα και ήταν απλώς συνδεδεμένη, δεν θα είχε τις ίδιες δυνατότητες. Όταν λοιπόν υπάρχει ο κεντρικός ευρωπαϊκός πυρήνας, οι χώρες που θα μείνουν απέξω δεν θα έχουν πολιτικά την ίδια επιρροή.

Το δεύτερο γεγονός θα είναι ότι οικονομικά η επίπτωση θα είναι πολύ μεγάλη. Οι αναπτυγμένες χώρες του πυρήνα θα ενδιαφερθούν

για τον εξωτερικό κύκλο. Και θα προχωρήσουν πολύ γρήγορα στην τεχνολογία που έχουν, στη βιομηχανική υποδομή, στα αμυντικά συστήματα. Και οι άλλες χώρες οικονομικά θα υστερήσουν.

Και το τρίτο, ότι όλες οι ρυθμίσεις που υπάρχουν σήμερα στην Κοινότητα, θα είναι υπό αναθεώρηση και βέβαια ο κεντρικός πυρήνας δεν θα θελήσει να ανανεώσει τις όποιες ευνοϊκές ρυθμίσεις υπάρχουν σε σχέση με χώρες που δεν συμμετέχουν στον κεντρικό πυρήνα. Θα τις ανανεώσουν μερικά με όρους και ανάλογα με τα ειδικά συμφέροντα που έχουν.

Γι' αυτό και όσον αφορά τις υπάρχουσες κοινοτικές ρυθμίσεις οι χώρες αυτές θα περιθωριοποιηθούν. Δεν συμφέρει ούτε πολιτικά, ούτε οικονομικά, ούτε κοινοτικά. Και το ερώτημα είναι, μήπως παρ' όλα αυτά θα μπορέσουμε να γλυτώσουμε τίποτε;

Η απάντηση είναι σαφέστατα πάλι όχι. Διότι ο κινητήριος μοχλός στην εξίσωση της οικονομίας μας με τις άλλες οικονομίες, ο κινητήριος μοχλός ο οποίος μας εξαναγκάζει να προχωρήσουμε και να κερδίσουμε τα ίδια επίπεδα ανταγωνιστικότητας με τις άλλες χώρες, δεν είναι οι θεσμικές ρυθμίσεις. Είναι η επέκταση της αγοράς, η έκταση της εθνικής αγοράς στην ευρύτερη αγορά της Κοινότητας.

Η αγορά θα συνεχίσει να επεκτείνεται, η δική μας αγορά θα διασυνδέεται όλο και περισσότερο με τις αγορές των κοινοτικών χωρών. Οι νομοτέλειες της αγοράς του κεντρικού πυρήνα θα επιβάλλονται και στη δική μας αγορά.

Δηλαδή θα έχουν επέλθει όλες οι ζημιές, αλλά δεν θα έχουμε τα κέρδη. Κι εάν δεν έχουμε τα κέρδη, γιατί να έχουμε μόνο τις ζημιές; Τέλος, θέλω να πω και το εξής για να μην το ξεχνάμε. Το παράδειγμα στη Γερμανία δείχνει ότι οι χώρες του κεντρικού ευρωπαϊκού πυρήνα θα ενδιαφερθούν να αναπτύξουν τις σχέσεις τους με τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, να βοηθήσουν τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης να ξεπεράσουν την κρίση.

Γιατί διαφορετικά η κρίση θα μεταφέρεται στην Δυτική Ευρώπη. Οι Αλβανοί στην Ελλάδα είναι ένα παράδειγμα μεταφοράς της κρίσης. Όπως είναι ήδη οι εκατοντάδες χιλιάδες Πολωνοί, Τσέχοι και Σοβιετικοί σε όλες τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης.

Οι υπηρεσίες της Κοινότητας λένε ότι μέσα σε τρία με τέσσερα χρόνια θα έχουμε 5 εκατομμύρια από την Ανατολική Ευρώπη στη Δυτική Ευρώπη. Και θα πρέπει η κρίση αυτή να περιοριστεί κι αυτό σημαίνει ροή κεφαλαίου για την Ανατολική Ευρώπη και λιγότερα κεφάλαια για μας.

Λοιπόν το συμπέρασμα είναι απλό. Πρέπει να συμμετάσχουμε στον κεντρικό πυρήνα. Το θετικό που θέλω να τονίσω εδώ είναι το τι σημαίνει οικονομικά η κατάργηση του εθνικού νομίσματος;

Η κατάργηση του εθνικού νομίσματος σημαίνει κατά κύριο λόγο, ότι όσον αφορά τη μακροοικονομική πολιτική, χάνουμε την δυνατότητα να κερδίζουμε σε ανταγωνιστικότητα με υποτίμηση. Εάν μια δραχμή, εάν ένα εθνικό προϊόν κοστίζει 100 δραχμές και υποτιμήσουμε τη δραχμή, οι 100 αυτές δραχμές θα είναι φθηνότερες από 1 μάρκο, θα γίνουν 80 φρένιχ και θα μπορεί το ελληνικό προϊόν να αγοράζεται ευκολότερα.

Εάν δεν μπορούμε να υποτιμήσουμε πια τη δραχμή, δεν μπορούμε να κερδίσουμε σε ανταγωνιστικότητα με την υποτίμηση. Και τότε θα πρέπει να κερδίζουμε σε ανταγωνιστικότητα αποκλειστικά και μόνο με την ποιότητα εργασίας, το κόστος παραγωγής των προϊόντων, την θελτικότητα των προϊόντων μας, την απόδοση του τεχνολογικού εξοπλισμού των επενδύσεων.

Με λίγα λόγια θα μπορούμε να κερδίζουμε μόνο με βάση την ποιότητα των παραγομένων προϊόντων. Μόνο με βάση το παραγωγικό δυναμικό, την αναπτυξιακή του ποιότητα. Θα μπορούμε να κερδίζουμε μόνο με βάση την πραγματική ανταγωνιστικότητα της δικιάς μας

οικονομίας. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να βελτιώσουμε αυτή την ανταγωνιστικότητα και θα πρέπει να κάνουμε μια μεγάλη προσπάθεια.

Εδώ μπαίνει ένα μεγάλο οικονομικό ερώτημα. Πρέπει να μπορούμε, λέμε, αλλά πότε, πώς, με ποιες διαδικασίες; Ποιο σενάριο θα πρέπει να ακολουθήσουμε; Εκεί υπάρχουν δυο απόψεις.

Το ένα σενάριο είναι να μπορούμε το δυνατόν ταχύτερο. Π.χ. να εντάξουμε τη δραχμή στο ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα. Από τη δραστική αυτή μεταβολή θα προέλθει η υποτίμηση της δραχμής ραγδαία. Θα πρέπει να καθλωθούν μισθοί, ημερομίσθια, τιμές για πολύ καιρό, θα προκύψει αναγκαστικά η πίεση αυτή για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας.

Ενα άλλο σενάριο είναι το εξής. Οτι θα πρέπει να γίνει ένας σχεδιασμός για ένα διάστημα 7 έως 8 ετών μέχρι το '99 για να πετύχουμε βαθμιαία τους στόχους εκείνους οι οποίοι είναι αναγκαίοι.

Το πρώτο σενάριο, αυτό το σενάριο του πέφτουμε στη θάλασσα για να κολυπήσουμε έχει ένα πολύ μεγάλο κίνδυνο. Μπορεί να δημιουργήσει ένα ευνοϊκό κλίμα, αλλά επειδή θα βασίζεται σε μια έντονη αντιπληθωριστική πολιτική, θα την επιφέρει αναγκαστικά με ύφεση της οικονομίας. Και η ύφεση αυτή στην οικονομία, μπορεί να οδηγήσει σε ευνουχισμό των παραγωγικών δυνατοτήτων. Να πέσει μεν ο πληθωρισμός, αλλά το οικονομικό τοπίο να είναι νεκρό. Δηλαδή να ισορροπήσουμε, αλλά να ισορροπήσουμε σε ένα επίπεδο πολύ χαμηλότερο, με μια πολύ ασθενέστερη παραγωγική βάση, με αποβιομηχάνιση της χώρας, με λίγες μόνο επιχειρήσεις να έχουνε μια πραγματικά αναπτυξιακή δυναμική.

Εχει επίσης τον κίνδυνο, ότι εάν δεν μπορέσουμε να ανταποκριθούμε στις δραστικές συνέπειές του ενδέχεται να υπάρξει κοινωνική έκρηξη π.χ. λόγω της εισοδηματικής πολιτικής και τότε να αναγκαστεί η χώρα να κάνει επανειλημμένες υποτιμήσεις πράγμα που θα σημάνει την καταστροφή του οικονομικού κλίματος. Χωρίς σωστό

οικονομικό κλίμα, χωρίς την πεποίθηση ότι θα μπορέσουμε να ενταχθούμε, βεβαίως η προσπάθεια θα αποτύχει.

Γι' αυτό εγώ προσωπικά πιστεύω ότι πρέπει να ακολουθήσουμε το δεύτερο σενάριο. Τι σημαίνει το δεύτερο σενάριο; Σημαίνει ότι θα πρέπει να έχουμε ένα σχέδιο το οποίο να έχει τη δυνατόν ευρύτερη αποδοχή, να εκτείνεται για 7 περίπου χρόνια. Και να αρχίσουμε από τώρα σιγά-σιγά να το εφαρμόζουμε.

Και αυτό πέρα από εκλογικές αναμετρήσεις, εκλογικές αντιπαραθέσεις, να ξεπεράσουμε την πελατειακή νοοτροπία, να αποδεχτεί η ελληνική κοινωνία ότι ο ένας και κύριος βασικός στόχος μιας εθνικής στρατηγικής είναι η ένταξη στην οικονομική και νομισματική ένωση και όλες οι δυνάμεις πρέπει να υπηρετήσουν αυτό τον σκοπό.

Ενα δεύτερο θέμα το οποίο είναι απαραίτητο να δούμε, είναι η πολιτική ανάπτυξης ~~της~~ χώρας. Και όταν μιλάμε για ανάπτυξη επειδή με τον όρο ανάπτυξη υπονοούνται πολλά, δεν αναφερόμαστε στο ότι πρέπει να δοθούν λεφτά παντού για να γίνουν από πλακόστρωτα μέχρι μεγάλες βιομηχανίες.

Αναφερόμαστε κυρίως ότι πρέπει να γίνουν ~~ε~~ κάποιες επιλογές που θα προωθηθούν, γιατί αυτό κυρίως μπορεί να κάνει το κράτος, η πολιτεία, η έρευνα, η ανάπτυξη της τεχνολογίας, η μεταφορά της τεχνολογίας. Ποιοι θα είναι οι κλάδοι, οι τομείς, όπου η χώρα έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα και μπορεί να αξιοποιήσει αυτά τα συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Ενας συνάδελφος έδωσε ορισμένα στοιχεία σε σχέση με την ελληνική βιομηχανία μέσα στην Κοινότητα. Άλλοτε ήμασταν η προτελευταία χώρα της Κοινότητας σε σχέση με το κατά κεφαλήν εισόδημα, τώρα είμαστε η τελευταία χώρα της Κοινότητας σε σχέση με το κατά κεφαλήν εισόδημα.

Αλλά ούτε η ελληνική βιομηχανία δεν έχει ικανοποιητικό

μέγεθος. Εάν υποθέσουμε ότι θα έπρεπε να συμβαδίζουμε με τη γενική τάση, θα έπρεπε να έχουμε πολύ περισσότερα άτομα ανά βιομηχανική μονάδα απ' ότι έχουμε σήμερα. Στην Πορτογαλία υπάρχουν 15 άτομα ανά βιομηχανική μονάδα. Ενώ στη χώρα μας είναι μόνο 4,5.

Και όσον αφορά τη χρήση νέων τεχνολογιών, τη διείσδυση του λογισμικού, η εικόνα είναι η ακόλουθη. Η Ελλάδα χρησιμοποιεί για το λογισμικό το 1% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Η Πορτογαλία το 1,6% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Και ο μέσος όρος της ΕΟΚ είναι 6,2% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Αυτά είναι μερικά στοιχεία για να δούμε προβλήματα.

Το κύριο πρόβλημα όμως, επαναλαμβάνω είναι, ότι δεν έχουμε κάνει ακόμα επιλογές για τις κατευθύνσεις ανάπτυξής μας. Και δεν είναι ανάγκη αυτή να είναι βαριά βιομηχανία. Μπορεί να είναι και τουρισμός. Αλλά ποιος τουρισμός; Όχι βεβαίως ο τουρισμός του Αγίου Νικολάου της Κρήτης.

Μπορεί να είναι αγροτική έρευνα και τεχνολογία. Αλλά βέβαια αγροτική έρευνα και τεχνολογία η οποία στέκεται σε παγκόσμιο επίπεδο. Η Ελλάδα, θέλω να θυμίσω, ότι δεν έχει παρά περιορισμένη σποροπαραγωγή.

Ενώ η Ολλανδία η οποία είναι υποτίθεται μια βιομηχανική χώρα είναι η πρώτη χώρα στον κόσμο σε σποροπαραγωγή και όπως ξέρετε επίσης η πρώτη χώρα σε ανθοπαραγωγή και σε ανθοκομικά προϊόντα. Υπάρχουν λοιπόν δυνατότητες στη χώρα, αλλά αυτές πρέπει να εξερευνησουμε.

Ενα άλλο σημείο που επίσης πρέπει να δούμε, είναι η βιομηχανική μας ανάπτυξη. Η ανάπτυξη μας γενικά. Πώς συνδυάζεται με το χώρο γύρω μας; Τι μπορούμε εμείς να αξιοποιήσουμε σε σχέση με τους γείτονές μας;

Αυτή τη στιγμή δεν έχουν γίνει τέτοιες έρευνες, και θέλω

απλά να αναφέρω ότι για παράδειγμα στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα τα οποία είναι εκατοντάδες χιλιόμετρα, δεν υπάρχουν παρά δυο δίοδοι. Δεν μπορείς να αναπτύξεις το εμπόριο και τις ανταλλαγές προϊόντων όταν η μία είσοδος στη Βουλγαρία βρίσκεται στο Τριεθνές και η άλλη είσοδος της Βουλγαρίας βρίσκεται στην άλλη άκρη.

Πρέπει να υπάρχει δυνατότητα επέκτασης των δικών μας επιχειρήσεων σε όλες τις γειτονικές μας χώρες και στη Μέση Ανατολή. Και αυτό να γίνει συστηματικά.

Το τρίτο, είναι η έρευνα και η τεχνολογία. Και εδώ βέβαια παίζει μεγάλο ρόλο το Τεχνικό Επιμελητήριο, οι μηχανικοί κλπ. Είπα και πριν ότι πρέπει να προωθήσουμε την έρευνα και η έρευνα αυτή πρέπει να γίνει με συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων.

Ομως και η έρευνα και η τεχνολογία συνδέονται με ένα άλλο θέμα το οποίο είναι ιδιαίτερα επίσης σημαντικό. Είναι γενικά η παιδεία. Όχι μονάχα γιατί η παιδεία, η αυστηρότερη εκπαίδευση παρέχουν περισσότερες δυνατότητες στον άνθρωπο, αλλά γιατί στη σύγχρονη εποχή, η περισσότερη πληροφόρηση, η περισσότερη γνώση αναδειχνει τις ικανότητες και βοηθάει μια κοινωνία να γίνει ανταγωνιστική.

Η παιδεία μας είναι ιδιαίτερα υποβαθμισμένη σε σχέση με την παιδεία των άλλων χωρών. Η αχίλλειος φτέρνα της είναι η μη μετάδοση, η μη ανάπτυξη της κριτικής γνώσης. Είναι το γεγονός ότι η μάθηση βασίζεται σε αποστήθιση, σε επανάληψη, σε μια πορεία η οποία είναι καθορισμένη. Και δεν δίνει την δυνατότητα στα παιδιά και στους νέους να εξερευνήσουν, να αναλύσουν, να σκεφτούν, να πάρουν πρωτοβουλίες. Κι αυτό πρέπει να το ξεπεράσουμε.

Πιστεύω ότι εάν δουλέψουμε σ' αυτές τις κατευθύνσεις, δηλαδή υπάρξει επαναλαμβάνω, ένας σχεδιασμός ο οποίος να επεκτείνεται για το χρονικό διάστημα μέχρι το '99 και να έχει την ευρύτερη κοινωνική αποδοχή, ένας σχεδιασμός σχετικά με τις αναπτυξιακές

δυνατότητες, στους κλάδους και στις κατευθύνσεις οι οποίοι πρέπει να προωθηθούν, υπάρξει μια αντιμετώπιση των θεμάτων της έρευνας, της μεταφοράς τεχνολογίας της παιδείας, υπάρχει προώθηση των ελληνικών αγορών, θα μπορούσαμε να ξεπεράσουμε τη δυσκολία εκείνη που καθόρισα εξαιρετικά επικίνδυνη στο πρώτο σενάριο. Δηλαδή την αποβιομηχάνιση, την ισορρόπηση της οικονομίας μας σε ένα χαμηλότερο επίπεδο, από εκείνο το οποίο έχουμε σήμερα.

Στην προσπάθεια αυτή πρέπει να προσέξουμε και το εξής. Πρέπει να έχουμε και είναι σημαντικό, μια κοινοτική πολιτική. Πρέπει να έχουμε άποψη τι μπορούμε να επιδιώξουμε στην Κοινότητα και πρέπει να παλέψουμε να το επιδιώξουμε.

Ενα βασικό συστατικό στοιχείο της εξωτερικής μας πολιτικής πρέπει να είναι η τακτική για την οικονομική σύγκλιση. Και μέσα στην τακτική αυτή θα πρέπει μεταξύ άλλων να επιδιωχθεί και η αύξηση των πόρων της Κοινότητας.

Εχουν γίνει μελέτες της Κοινότητας και έχουν διαπιστωθεί ότι για να υπάρξει πραγματική οικονομική σύγκλιση του βορρά και του νότου, πρέπει ο κοινοτικός προϋπολογισμός από 1,2% του κοινοτικού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος του '92 να φτάσει το 5 έως 7%. Δηλαδή θα πρέπει περίπου να τετραπλασιαστεί ή να πενταπλασιαστεί.

Το δεύτερο πακέτο Ντελόρ, προβλέπει την αύξησή του κατά 0,6% περίπου, εάν θυμάμαι καλά, πάντως σ' αυτή την τάξη. Δηλαδή απέχει πολύ από αυτό το ποσό το οποίο θα εξασφάλιζε πραγματικά τη σύγκληση.

Και δεν πρέπει να έχουμε αυταπάτη ότι μπορούμε εμείς ποτέ να πετύχουμε οι χώρες της Κοινότητας που έχουν τα χρήματα να πληρώσουν το σύνολο αυτών των πόρων. Αλλά πρέπει να ξέρουμε τα επίπεδα για να έχουμε και στόχους στη διαπραγμάτευση. Πρέπει λοιπόν και να έχουμε πολιτική για την Ευρώπη και κυρίως να έχουμε πολιτική για την οικονομική σύγκληση.

Στην Ελλάδα συμβαίνει αυτή τη στιγμή το εξής. Οι εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις, ιδίως από το 1988 και μετά, έχουν απορροφήσει την προσοχή μας. Δεν μοιάζει να έχουμε καταλάβει ότι αυτή τη στιγμή στο τέλος του αιώνα, ήρθε και το τέλος μιας εποχής. Οτι οι χώρες οι οποίες απόμερα κάπως μπορούσαν να ρυθμίζουν τα δικά τους πράγματα, δεν μπορούν να υπάρξουν πια.

Οτι έχουμε μπει σε μια δίνη η οποία μας παρασύρει σε κατευθύνσεις τις οποίες δεν έχουμε την δυνατότητα να ελέγξουμε. Πρέπει λοιπόν να δώσουμε πολύ μεγαλύτερη προσοχή στις ευρωπαϊκές εξελίξεις. Οχι γιατί είμαστε Ευρωπαίοι, γιατί μας αρέσει η Ευρώπη, γιατί θεωρούμε την εσωστρέφεια κάπως παροχημένη και θα έπρεπε να έχουμε πιο ανοιχτό μυαλό. Αλλά γιατί αυτό το οποίο συμβαίνει στη δικιά μας χώρα, δεν καθορίζεται πια μόνο από μας.

Οτι αυτό που συμβαίνει στη δικιά μας χώρα καθορίζεται και από άλλους και από άλλες νομοτέλειες και από άλλες διαδικασίες.

Και γι' αυτό πρέπει να αντιδράσουμε γιατί έτσι μονάχα θα μπορέσουμε να τις κυριαρχήσουμε. Έτσι μονάχα θα μπορέσουμε να κάνουμε εκείνο το οποίο πιστεύουμε εμείς αναγκαίο. Να δώσουμε στη χώρα μας τη δυναμική εκείνη ώστε στην Ευρώπη η οποία θα διαμορφώνεται να συμμετάσχει με λόγο ο οποίος ακούγεται, να συμμετάσχει με δυνατότητες που αξιοποιούνται, να συμμετάσχει σε διαδικασίες που θα της δώσουνε τη δυνατότητα της περαιτέρω ανάπτυξης.

τη μελέτη με βάση τις ανάγκες της ελληνικής αγοράς και αγνοούσαν ότι η Βουλγαρία, η Τουρκία, η Ρουμανία κάνανε ένα τεράστιο "ντάμπινγκ" στην παγκόσμια αγορά και παρ' όλο που στην Ελλάδα δεν υπήρχε παραγωγή, δεν μπορούσε να βγει καμία ελληνική βιομηχανία, γιατί οι τιμές της διεθνούς αγοράς λόγω του "ντάμπινγκ" ήταν σε ένα επίπεδο που δεν επέτρεπε σε ελληνική βιομηχανία να αναπτυχθεί.

Ή το άλλο παράδειγμα είναι της "Λέβενμπροϊ" στην Πάτρα που έγινε το εργοστάσιο που συνέστησε το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας όταν υπήρχαν τόσα εργοστάσια μπίρας, ~~κάντε ακόμα ένα εργοστάσιο μπίρας.~~

Δεν μπορούν αυτά να σχεδιαστούν έτσι εγκεφαλικά. Πρέπει να γίνει συζήτηση με όλους τους ενδιαφερόμενους, με το Τεχνικό Επιμελητήριο, με τα Πολυτεχνεία. Πρέπει να βρεθεί αυτό. Εάν έρθει κάποιος και πει αυτό είναι, εγώ θα είμαι διστακτικός. Γιατί χρειάζεται μια επιβεβαίωση μέσα από ένα διάλογο. Οτι έχουμε δόξα τω θεώ πολλά ευρήματα, πολλούς ειδικούς, πρέπει να υπάρχει ανταλλαγή απόψεων.

Με ρώτησε κάποιος κύριος εάν συμμετείχαν το κεφάλαιο και οι βιομήχανοι στην ανάπτυξη. Θα μου επιτρέψετε να σας πω ότι δεν την καταλαβαίνω αυτή την ερώτηση. Οι βιομήχανοι συμμετέχουν στην ανάπτυξη εάν τους συμφέρει. Και δεν συμμετέχουν ^{αν} ~~στα~~ δεν τους συμφέρει. Η όλη πολιτική πρέπει να είναι να συμφέρει κι αυτούς και να συμφέρει και πολλούς άλλους.